

Valtion vastuusitoumukset kansainvälisissä yhteisöissä

Yhteenveto kertomusluonnoksen lausunnoista

Valtion vastuusitoumukset kansainvälisissä yhteisöissä tarkastuskertomuksen luonnoksesta saatiin palautetta seuraavasti:

Valtiokonttori, 17.1.2018, VK/38/00.02.04/2018

Valtiovarainministeriö, 23.1.2018, VM/68/00.05.00/2018

Ulkoministeriö 25.1.2018, HEL7M1050-4

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

1. Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Palautteen antajien lausunnoissa on pääosin yhdytty kertomusluonnoksen kannanottoihin. Lausuntojen perusteella lopullista tarkastuskertomusta on kuitenkin muokattu tai lisätty tekstiä lopulliseen tarkastuskertomukseen. Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista sekä muut muutokset tai syyt tekstin ennallaan pitämiseen on kirjattu kannanottokohtaisesti.

Valtiovarainministeriö kannattaa kansainvälisille järjestöille suoritettavien maksujen määrien varmentamista vuosittain. Sen mukaan valtion menojen käsittelyä koskevien säännösten mukaan kaikkien menojen laillisuus, tarkoituksenmukaisuus ja oikeellisuus tulee varmistaa ennen maksuunpanoa. Valtiokonttori tulee sisällyttämään ohjeistukseensa (valtion kirjanpidon käsikirjaa), että kirjanpitoyksikön tulee verrata kirjanpitonsa mukaisten, kansainvälisille järjestöille suoritettujen maksujen määrää järjestön ilmoittamiin maksatuksiin ja pyrkiä selvittämään/korjaamaan mahdolliset eroavaisuudet. Lopullisen tarkastuskertomuksen ensimmäinen kannanotto järjestöille suoritettavien maksujen varmentamisesta pysyi ennallaan. Esitetyt kannanotot on tuotu esiin tarkastuksen luvussa 3.1.

Valtiovarainministeriö pitää lähtökohtaisesti kannatettavana sitä, että tiedot kansainvälisten järjestöjen jäsenyyksistä ja rahoitusosuuksien määristä koottaisiin keskitetysti ja tietoja päivitetäisiin ajantasaisesti. Sen mukaan tarkoituksenmukaisen ja taloudelliseen riskiin suhteutetun ratkaisun löytäminen voi osoittautua haasteelliseksi. Kannanottoon kansainvälisten järjestöjen jäsenyyksien ja rahoitusosuuksien määrien keskitetystä kokoamisesta ei tehty muutoksia. Valtiovarainministeriön kanta esitetään tarkastuksen luvussa 3.1.

Ulkoministeriö esittää tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan lausunnossa, että yksittäisen jäsenyydestä ja jäsenmaksuista vastaavan kirjanpitoyksikön osalta ensisijainen vastuu on ottaa huomioon jäsenmaksuista ja muista suorista taloudellisista sitoumuksista aiheutuvat maksut ja vastuut omissa tiedoissaan. Sen mukaan kertomuksen kohteena olevien järjestöjen omien työsuhteiden poh-

jalta kertyvien vastuiden erittelemine kirjanpitoyksiköiden toimesta on niille kohtuuton hallinnollinen taakka. Ulkoministeriö tuo lausunnossaan esiin, että jos valtiovarainministeriö näkee vastuukokonaisuuden niin keskeisenä taloudellisena vastuuna, että se pitää ottaa huomioon tilinpäätöstietona, niin se tulisi tehdä keskitetysti niiden tietojen pohjalta, jotka muutoinkin tiedetään ja kerätään eri jäsenyksistä. Tämä voitaisiin tehdä valtiovarainministeriön, Valtiokonttorin tai Palkeiden tilinpäätöserityisasiantuntijoiden toimesta. Ulkoministeriön näkemyksen mukaan vastuut voisi myös mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon esimerkiksi valtiovarainministeriön toimesta valtion yhteisenä jäsenyyksien kokonaisuutena. Ulkoministeriön näkemykset tuodaan esiin tarkastuksen luvussa 3.3.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan tilinpäätöksen liitteen 12 kaavamääräyksen muuttaminen koskemaan yhtä implisiittistä vastuuta ei voi pitää kannatettavana. Sen mukaan tilinpäätöksen raportointiperusteiden muuttaminen vaatisi tilinpäätöksen yleisten raportointiperiaatteiden ja kaikkien implisiittisten vastuiden läpikäymisen. Valtiovarainministeriö tuo lausunnossaan esiin myös valtion tilinpäätöksen kehittämisen kytkeytymisen EU:ssa vireillä olevaan julkisen sektorin yksiköiden tilinpäätöissäntöjen harmonisointihankkeeseen (EPSAS-hanke), jossa todennäköisesti säädetään myös tilinpäätöksen liitteissä esitettävistä tiedoista. Valtiovarainministeriön perustelut huomioon ottaen, tarkastuksen kolmatta kannanottoa kirjanpitoyksiköiden ohjeistuksesta muokattiin tulevaisuuteen suuntautuvaksi – ”esitetään jatkossa”.

Lisäksi valtiovarainministeriö tuo esiin lausunnossaan, että kansainvälisten järjestöjen työsuhdeperusteisista vastuista voidaan ja tietyissä tilanteissa pitääkin raportoida hallituksen vuosikertomuksessa. Valtiovarainministeriö tuo lausunnossaan esiin myös tuottamansa riskikatsauksen ja sen mahdollisuudet harkinnanvaraiseen ja dynaamiseen valtiontalouden riskien käsittelyyn. Valtiovarainministeriön lausunnot tuodaan esiin tarkastuksen luvussa 4.2.

Valtiokonttorin näkemykset vaadittaessa maksettavien pääomavastuiden tallentamisesta Kotatietojärjestelmään ja raportoisesta osana muita ehdollisia vastuita, sekä Valtiontaka- ja valtionta-kuutietojen toimittaminen Valtiokonttorille -määräyksen laajentamisesta on tuotu esiin tarkastuksen luvussa 4.2.

Valtiokonttori on samaa mieltä tarkastusviraston neljännessä kannanotosta. Valtiovarainministeriö korostaa lausunnossaan, että liittyttäessä kansainväliseen yhteisöön tai järjestöön päätökset tehdään ensisijaisesti toiminnan sisältöön ja merkittävyyteen liittyvin tai poliittisin perustein. Lausuntojen pohjalta neljänteen kannanottoon ei tehty muutoksia tarkastuskertomukseen. Valtiovarainministeriön näkemys asiasta tuotiin esille tarkastuksen luvussa 4.3.

Ulkoministeriö tuo lausunnossaan tarkastuskertomuksesta esiin, että järjestöjen vastuut kuuluvat niiden omien menettelyjen mukaisesti tehtäviin niitä itseään koskeviin päätöksiin ja budjettiratkaisuihin. Jos tältä osin halutaan vahvistaa Suomen tilannekuvaa, sen tulisi tapahtua tarkastuskertomusluonnoksen johtopäätösten mukaisesti liittymisvaiheessa tai muuna mahdollisena osallistumisena järjestöissä. Ulkoministeriön näkemys tuotiin esiin tarkastuksen luvussa 4.3.

Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Lausunnoissa ei tullut esiin teknisluonteisia täsmennys- ja korjausehdotuksia.

Lisätietoja: Tilintarkastusassistentti Jonna Carlson, p. 09 432